

Χατζηνίκος Ευάγγελος

M.Sc. Δασολόγος – Βιοοικολόγος

Αλεξίου Βασίλειος

M.Sc. Δασολόγος – Βιοοικολόγος

Διερεύνηση των απόψεων των κυνηγών της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας σχετικά με την οργάνωση και διαχείριση του κυνηγιού, καθώς και την ανάπτυξη των θηραματικών πόρων.

Περίληψη

Το κυνήγι είναι μια μορφή υπαίθριας δραστηριότητας που ασκείται κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της χώρας μας και συμβάλλει στην ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού. Οι οικονομικές επιπτώσεις του κυνηγιού είναι πολύ σημαντικές ειδικότερα στην περιφερειακή οικονομία, καθώς οι 230.000 κυνηγοί δαπανούν μεγάλα χρηματικά ποσά για τον κυνηγετικό εξοπλισμό, την κίνηση, την τροφή, τη στέγη και τις άδειές τους.

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας δειγματοληπτικής έρευνας που αφορά στην άσκηση του κυνηγιού στην περιοχή ευθύνης της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας, δηλαδή στη Στερεά Ελλάδα, στις Κυκλάδες και στη Λευκάδα. Με την χρησιμοποίηση ερωτηματολογίου εξετάζονται οι στάσεις, οι απόψεις και τα χαρακτηριστικά των κυνηγών με σκοπό την ορθότερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση των φυσικών – θηραματικών πόρων και την περαιτέρω συμβολή τους στην περιφερειακή ανάπτυξη.

1. Εισαγωγή

Το κυνήγι αποτελεί μια από τις δραστηριότητες της υπαίθριας αναψυχής και ειδικότερα της δασικής αναψυχής, το οποίο ασκείται σύμφωνα με τους κανόνες του δικαίου και της ηθικής. Έτσι έχουμε την επιβολή τελών στις άδειες κυνηγιού, τη δημιουργία οργανωμένων κυνηγετικών περιοχών όπου επιβάλλεται εισιτήριο, την οργάνωση της θηροφυλακής και γενικότερα το κράτος λαμβάνει μέτρα για τον προγραμματισμό της ανάπτυξης των θηραματικών πόρων. Η λήψη μέτρων όμως

απαιτεί πληροφορίες τόσο για την κατάσταση και εξέλιξη των θηραματικών πληθυσμών όσο και για τους χρήστες (κυνηγοί) (Τρακόλης 1984, Αραμπατζής 2000).

Το παράδειγμα των Η.Π.Α.

Ειδικότερα, όσον αφορά την κοινωνική ομάδα των κυνηγών στις Η.Π.Α. έχουν διεξαχθεί πλήθος ερευνών σχετικά με τα ατομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους, τις προτιμήσεις τους για διάφορα θηραματικά είδη και τις απόψεις τους γύρω από την οργάνωση του κυνηγιού, ενώ πολλές είναι και οι έρευνες για τη συμβολή του κυνηγιού στην τοπική και εθνική οικονομία.

Η στάση των κυνηγών απέναντι στα άγρια ζώα ποικίλει και μπορεί να είναι: φυσιολατρική, οικολογική, ανθρωπιστική, ηθικολογική, επιστημονική, αισθητική, υλιστική, κυριαρχική, ουδέτερη, αλλά και αρνητική (Kellert 1978, Witter and Shaw 1979).

Το μορφωτικό τους επίπεδο είναι αρκετά υψηλό (μέσος όρος εκπαίδευσης των κυνηγών 15 έτη), η μέση ηλικία τους είναι 42 έτη, ενώ το 51% έχει εισόδημα πάνω από 30.000 δολάρια (Witter and Shaw 1979).

Ο Olsen (1989) ταξινομεί τους κυνηγούς στις παρακάτω ομάδες: α) κυνηγοί πολλαπλών εμπειριών, β) κυνηγοί κρέατος, γ) κυνηγοί τροπαίων και δ) κυνηγοί με σκοπό την αναψυχή.

Επίσης και η Υπηρεσία Άγριας Ζωής και Αλιείας των Η.Π.Α. (1996) ταξινομεί τους κυνηγούς με βάση το μέγεθος του θηράματος που κυνηγούν και αναφέρει ότι οι περισσότεροι είναι κυνηγοί μεγάλων θηραμάτων και ακολουθούν οι κυνηγοί μικρών θηραμάτων, οι κυνηγοί μεταναστευτικών ειδών και οι κυνηγοί άλλων ζώων.

Οι Adams et al. (1997) αναφέρουν ότι οι παπιοκυνηγοί του Τέξας έχουν μέση ηλικία 41,7 έτη με εύρος ηλικίας από 17 έως 89 έτη. Το 6% των παραπάνω κυνηγών είναι πάνω από 65 έτη. Το 38% κατοικεί σε πόλεις που έχουν πληθυσμό πάνω από 250.000 κατοίκους. Μεγάλο είναι το ποσοστό που έχει πανεπιστημιακό δίπλωμα (61%), ενώ το 22% έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα. Υψηλό είναι το ποσοστό (70%) που έχει εισόδημα πάνω από 50.000 δολάρια, ενώ το 17% έχει εισόδημα πάνω από 130.000 δολάρια. Αρχισαν να κυνηγούν κατά μέσο όρο σε ηλικία 16,6 ετών και μέσος όρος την κυνηγετικής εμπειρίας τους ανέρχεται σε 24,19 έτη.

Οι Burger et al. (1999) αναφέρουν ότι οι οικονομικές επιπτώσεις του κυνηγιού ενός είδους ορτυκιού σε 11 πολιτείες των Η.Π.Α. το 1991 ανέρχονταν σε 193

εκατομμύρια δολάρια. Επίσης, αναφέρουν ότι οι συγκεκριμένοι κυνηγοί υποστηρίζουν πάνω από 3.000 επαγγέλματα.

Το παράδειγμα της Ελλάδας

Στην Ελλάδα οι δημόσιες δαπάνες στον τομέα της θηραματοπονίας – ιχθυοπονίας ανήλθαν το 1999 στα 0,44 δισεκατομμύρια δραχμές, ενώ οι εισπράξεις από τα τέλη θήρας και τις Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές (Ε.Κ.Π.) ανήλθαν στα 2,2 δισεκατομμύρια δραχμές. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι τα έσοδα του Ελληνικού Κράτους είναι εμφανώς μεγαλύτερα από τις δαπάνες του στον συγκεκριμένο τομέα (Υπουργείο Γεωργίας 2000).

Όμως, οι οικονομικές επιπτώσεις του κυνηγιού είναι πολλαπλές, καθώς η άσκησή του συνδέεται με πολλά επαγγέλματα και η συμβολή του στην περιφερειακή ανάπτυξη είναι σημαντική. Σήμερα η άσκηση του κυνηγιού γίνεται από 230.000 άτομα τα οποία είναι οργανωμένα σε 241 συλλόγους.

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των κοινωνικών και ατομικών χαρακτηριστικών των κυνηγών, καθώς και των απόψεών τους σχετικά με το κυνήγι. Επίσης διερευνήσαμε τις στάσεις και τις απόψεις τους σχετικά με ορισμένα διοικητικά και διαχειριστικά μέτρα, καθώς και τις προτιμήσεις τους για τα διάφορα είδη θηραμάτων.

2. Περιοχή έρευνα – Μεθοδολογία έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη στην περιοχή ευθύνης της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Στερεάς Ελλάδας, δηλαδή στη Στερεά Ελλάδα, στις Κυκλάδες και στην Λευκάδα. Ο αριθμός των κυνηγετικών αδειών στην παραπάνω περιοχή την περίοδο 2000-2001 ανήλθε στις 77.942.

Η ποικιλία του ανάγλυφου και της βλάστησης έχει ως συνέπεια και τη δημιουργία ποικιλιών βιοτόπων κατάλληλων για διάφορα είδη θηραμάτων, θηλαστικών και πτερωτών.

Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο περιελάμβανε ερωτήσεις κυρίως κλειστού τύπου ή με προκατασκευασμένες απαντήσεις. (Δαουτόπουλος 1994, Javeau 1996, Καραμέρης 1996).

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε με προσωπική συνέντευξη στον τόπο κατοικίας των ερωτώμενων κυνηγών. Η επιλογή των κυνηγών έγινε με απλή τυχαία δειγματοληψία.

Το μέγεθος του πληθυσμού ήταν 77.942 κυνηγοί. Για τον υπολογισμό του μεγέθους του δείγματος πραγματοποιήθηκε προδειγματοληψία στο 1% των κυνηγών. Υπολογίστηκε το μέγεθος του δείγματος για κάθε μεταβλητή και το τελικό μέγεθος του δείγματος που πήραμε ανήλθε στους 2.190 κυνηγούς.

Η επεξεργασία των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS v.10.0.

3. Αποτελέσματα

Ο μέσος όρος ηλικίας των κυνηγών ανέρχεται στα 40 έτη. Ο μικρότερος κυνηγός είναι 17 ετών και ο μεγαλύτερος 84 ετών. Το 20% των κυνηγών είναι ηλικίας μέχρι 30 ετών, το 54,7% είναι ηλικίας μέχρι 40 ετών και το 82,8% είναι ηλικίας μέχρι 50 ετών. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι το κυνήγι είναι υπαίθρια δραστηριότητα για σχετικά μικρές ηλικίες.

Όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των κυνηγών αυτών είναι σχετικά υψηλό, καθώς το 30,3% έχει τελειώσει λύκειο και το 23,3% έχει τελειώσει ΤΕΙ και Πανεπιστήμιο.

Η πλειοψηφία των κυνηγών (70,9%) είναι παντρεμένοι και μόνο το 26,6% είναι ανύπαντροι. Αυτό άλλωστε δικαιολογείται γιατί το 20% των κυνηγών είναι ηλικίας μέχρι 30 ετών.

Η σχετική πλειοψηφία των κυνηγών (32,5%) είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και ακολουθούν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι (22,7%) και οι δημόσιοι υπάλληλοι (21,8%). Από τα παραπάνω φαίνεται ότι το κυνήγι ασκείται κυρίως από ελεύθερους επαγγελματίες και λιγότερο από δημόσιους υπαλλήλους.

Μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό (13,8%) των κυνηγών διαφωνεί έως διαφωνεί ριζικά για να γίνουν πιο αυστηρές οι εξετάσεις για την έκδοση άδειας κυνηγού. Η συντριπτική πλειοψηφία των κυνηγών συμφωνούν απόλυτα (81,4%) στη θέσπιση πιο αυστηρών εξετάσεων για την έκδοση άδειας κυνηγού. Έχει γίνει πλέον αντιληπτό από τους κυνηγούς ότι ο τρόπος που διενεργούνται οι εξετάσεις για την έκδοση άδειας θήρας από τους νέους κυνηγούς δεν επαρκεί. Ο οποιοσδήποτε στην Ελλάδα απαντώντας σε 10 ερωτήσεις ορίζεται ικανός να πάρει άδεια θήρας και να ονομαστεί κυνηγός. Έχει πλέον γίνει κατανοητό από όλους ότι χρειάζεται επιπλέον επιμόρφωση, έστω και με τη μορφή σεμιναρίων για να αποκτηθούν κάποιες βάσεις για την απόκτηση κυνηγετικής παιδείας.

Επίσης, συντριπτική πλειοψηφία (85,8%) διαφωνεί έως διαφωνεί ριζικά για την αύξηση των τελών έκδοσης άδειας κυνηγού. Αυτό είναι απόρροια του γεγονότος ότι τα τελευταία χρόνια έχουν συσσωρευτεί σε ειδικό κεφάλαιο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων πάρα πολλά χρήματα από τα τέλη που πληρώνουν οι κυνηγοί κατά την έκδοση της άδειάς τους, που δεν αξιοποιούνται όσο πρέπει. Αυτό έχει άμεσο αντίκτυπο στους κυνηγούς που δεν βλέπουν το λόγο να πληρώσουν επιπλέον χρήματα χωρίς κανένα ανταποδοτικό όφελος.

Για τους παραπάνω λόγους και η επιβολή εισιτηρίου για κάθε μέρα άσκησης του κυνηγιού βρίσκει αντίθετη τη συντριπτική πλειοψηφία των κυνηγών (94,7%).

Η μεγάλη πλειοψηφία των κυνηγών (75,4%) διαφωνεί έως διαφωνεί ριζικά για την άσκηση του κυνηγιού ορισμένες μόνο μέρες της εβδομάδας. Οι χρονικοί περιορισμοί στην άσκηση της κυνηγετικής δραστηριότητας που δρομολογούνται κάθε νέα κυνηγετική περίοδο από τις αρμόδιες υπηρεσίες, κάνουν τους κυνηγούς αρκετά επιφυλακτικούς στους επιπλέον χρονικούς περιορισμούς κυρίως όσον αφορά τα αποδημητικά είδη.

Στην ίδρυση και άλλων καταφυγίων Άγριας Ζωής αντιτίθεται το 53,3% των ερωτηθέντων κυνηγών, όπως επίσης και η εφαρμογή τοπικά βραχυχρόνιων απαγορεύσεων της θήρας βρίσκει αντίθετη την πλειοψηφία των κυνηγών (55,8%). Αυτό έχει να κάνει με το γεγονός ότι πολλά από τα καταφύγια Άγριας Ζωής, όπως και κάποιες βραχυχρόνιες απαγορεύσεις εφαρμόζονται χωρίς όμως να εκπληρώνουν το σκοπό τους. Έτσι, ανάλογα με τις προσωπικές εμπειρίες του κάθε κυνηγού, παρατηρείται διάσταση απόψεων.

Η δημιουργία Ελεγχόμενων Κυνηγετικών Περιοχών βρίσκει αντίθετη τη μεγάλη πλειοψηφία των κυνηγών (70,1%), ενώ βρίσκει σύμφωνους το 22,3% των ερωτηθέντων κυνηγών. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι Έλληνες είναι θιασώτες της παραδοσιακής άσκησης θήρας, ενώ υπάρχει και μερίδα που κυνηγούν και στις Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές και συνίσταται κυρίως από κυνηγούς που για επαγγελματικούς κυρίως λόγους δεν έχουν επάρκεια χρόνου ώστε να τύχουν κυνηγετικών ευκαιριών. Παράλληλα, η κακή οργάνωση και λειτουργία των Ελεγχόμενων Κυνηγετικών Περιοχών συνηγορεί σημαντικά στη διαμόρφωση της παραπάνω άποψης.

Οι κυνηγοί στην συντριπτική πλειοψηφία (92,2%) συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα στη βελτίωση των βιοτόπων με σπορές, φυτεύσεις, περιφράξεις

με φυσικούς φράκτες. Επίσης συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα (88,3%) στον εμπλουτισμό των βιοτόπων της περιοχής με θηράματα από εκτροφεία.

Επίσης, σχεδόν όλοι οι κυνηγοί (98,9%) συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα με την συμβολή των κυνηγετικών οργανώσεων στην προστασία και ανάπτυξη των θηραματικών πληθυσμών και των βιοτόπων τους. Η διαχείριση των θηραματικών πληθυσμών και των βιοτόπων τους όταν γίνεται με επιστημονικό τρόπο και βάσει επιστημονικών μελετών συμβάλλει καθοριστικά στην αειφορία της κάρπωσης. Οι κυνηγοί πιστεύουν ότι οι κυνηγετικές οργανώσεις με σωστή καθοδήγηση μπορούν να συμβάλλουν στη διαχείριση των θηραματικών πληθυσμών και των βιοτόπων τους.

Η συντριπτική πλειοψηφία (94,5%) συμφωνεί έως συμφωνεί απόλυτα στην άσκηση πιο εντατικής θηροφύλαξης από την Δασική Υπηρεσία και αυτό είναι ένα χρόνιο αίτημα των κυνηγών.

Επίσης, στη συντριπτική τους πλειοψηφία (92%) συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα για την ενίσχυση του ρόλου της νεοσύστατης Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής (Ιδιωτικοί φύλακες θήρας των Κυνηγετικών Οργανώσεων). Η Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή στα χρόνια λειτουργίας της έχει προσφέρει μεγάλο έργο όσον αφορά στην προστασία των θηραμάτων και την καταπολέμηση της λαθροθηρίας. Οι κυνηγοί βλέποντας το σημαντικό έργο της συμφωνούν στην ενίσχυσή της.

Η συντριπτική πλειοψηφία (92,9%) συμφωνεί έως συμφωνεί απόλυτα να γίνεται συστηματικός έλεγχος του πληθυσμού της αλεπούς, του κουναβιού και των κορακοειδών. Μετά την αποδοχή από την Ελλάδα των διεθνών συνθηκών για την προστασία του περιβάλλοντος απαγορεύτηκε ο έλεγχος των πληθυσμών των παραπάνω ειδών με μη επιλεκτικές μεθόδους. Το Υπουργείο Γεωργίας, όμως, δεν έδωσε αποτελεσματική λύση στο πρόβλημα που δημιουργήθηκε από την ανεξέλεγκτη αύξηση των πληθυσμών των ειδών αυτών, κάτι που οι κυνηγοί διαπιστώνουν συνέχεια κατά τη διάρκεια των εξορμήσεών τους.

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία (96,4%) οι κυνηγοί συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα για την εκπόνηση επιστημονικών μελετών που αφορούν στους πληθυσμούς και στους βιότοπους των θηραματικών ειδών.

Συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα στη συντριπτική τους πλειοψηφία (92,1%) στην καταγραφή και στον έλεγχο της κάρπωσης για τους πληθυσμούς των θηραματικών ειδών, που γίνεται από την Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδας με το πρόγραμμα ARTEMIS, το οποίο χρηματοδοτείται από πόρους των κυνηγών.

Πολύ μεγάλο είναι το ποσοστό των κυνηγών (86,6%) που διαφωνεί έως διαφωνεί ριζικά στη μείωση του αριθμού των ειδών που θηρεύονται στη χώρα μας.

Επίσης, διαφωνούν έως διαφωνούν ριζικά στη μεγάλη τους πλειοψηφία (66,4%) στη μείωση του αριθμού των θηραμάτων που επιτρέπεται να θηρεύσει ο κάθε κυνηγός σε κάθε έξοδό του που, ούτως ή άλλως, βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα σε όλη την Ευρώπη. Σε τακτά χρονικά διαστήματα οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας μειώνουν τον αριθμό των θηρεύσιμων ειδών ή μικραίνουν το χρόνο που επιτρέπεται το κυνήγι τους, στο σύνολο της χώρας ή κατά τόπους, χωρίς τα παραπάνω περιοριστικά μέτρα να στηρίζονται σε επιστημονικά στοιχεία.

Ενώ, συμφωνούν έως συμφωνούν απόλυτα (96%) στο να δοθεί βάρος στην απόκτηση κυνηγετικής παιδείας.

Όλα τα πιθανά διοικητικά και διαχειριστικά μέτρα που αναλύθηκαν στην έρευνα αλληλεπιδρούν και συμμετέχουν ποικιλότροπα στις διάφορες λειτουργικές ομάδες, ερμηνεύοντας την άποψη των κυνηγών, η οποία έτσι εμφανίζεται πολυδιάστατη. Η άποψη αυτή εκφράζεται ως το αποτέλεσμα της επίδρασης τόσο διοικητικών και διαχειριστικών μέτρων που παίρνονται από το Κράτος, όσο και των πρωτοβουλιών και ενεργειών που παίρνονται από τους ίδιους τους κυνηγούς μέσω των συλλόγων τους. Η έρευνα έδειξε ότι στη διαμόρφωση αυτής της άποψης πολύ μεγάλη συμμετοχή έχουν η καλύτερη οργάνωση και διαχείριση του κυνηγιού.

Ο εμπλουτισμός των βιοτόπων σε συνδυασμό με την άσκηση πιο εντατικής θηροφύλαξης και την συμμετοχή των κυνηγετικών συλλόγων στην προστασία των θηραμάτων θα συμβάλλουν περαιτέρω στην αειφορική ανάπτυξη του θηραματικού πλούτου. Η διαχείριση των θηραματικών πληθυσμών και των βιοτόπων τους όταν γίνεται βάσει επιστημονικών μελετών συμβάλλει καθοριστικά στην αειφορία της κάρπωσης. Οι κυνηγοί πιστεύουν ότι οι κυνηγετικές οργανώσεις με σωστή καθοδήγηση μπορούν να συμβάλλουν στη διαχείριση των θηραματικών πληθυσμών και των βιοτόπων τους.